

JAPONYA'DA HRİSTİYANLIK KARŞITLIĞI VE YASUI SOKKEN'İN BENMŌ ESERİ (1873)

ANTI-CHRISTIANITY IN JAPAN AND YASUI SOKKEN'S BENMŌ (1873)

Hülya DEVECİ
Erciyes Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
hulyakarasu@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2463-1339

ÖZ

Geliş Tarihi:
20.07.2024

Kabul Tarihi:
04.09.2024

Yayın Tarihi:
20.12.2024

Anahtar Kelimeler
Japon Edebiyatı,
Hristiyanlık, *Benmō*,
milli birlik, Yasui
Sokken

Keywords
Japanese Literature,
Christianity, *Benmō*,
National Unity,
Yasui Sokken

Tokugawa Dönemi (1603-1868)'nden itibaren iki yüz elli yılı aşkın bir süre uygulanan yasaklar ve cezalardan dolayı, Hristiyanlık Japon toplumunda korku, öfke ve şüphe uyandırmıştır. Japonların tecrübe ettiği bu tarihi süreç, bilginlerin eserlerine yansımıştır. Bu eserler Hristiyanlık karşıtlığının teorik zeminini oluşturmuştur. Bu karşıtlık ülkenin Batı ile etkileşiminin arttığı Meiji Dönemi'nde de devam etmiş ve Japon bilginler Hristiyanlığın ülke için bir tehdit unsuru olduğuna dair görüşlerini içeren eserler kaleme almışlardır. Bunlardan birisi Tokugawa Dönemi'nin sonlarında yaşamış, Meiji Restorasyonu'na tanıklık etmiş Konfüçyüsçü bilgin Yasui Sokken (1799-1876)'in 1873'te yazdığı *Benmō* (弁妄)'dur. Bu eser, Meiji Dönemi'nin başlarında Hristiyanlığa verilen güçlü tepki olarak kayda geçmiştir. Eser, Batılılar tarafından dikkate alınmış, İngilizce'ye çevrilmiş ve argümanları tartışılmıştır. Yasui Sokken, Obi Hanı'na bağlı Konfüçyüsçü bir bilgin ve öğretmendir. Çince çevirisinden okuduğu Kitab-ı Mukaddesi, *Benmō* eseriyle eleştirmiştir. Bu makalede Sokken'in *Benmō* eseri örneklemeden Meiji Dönemi'nin ilk yıllarında Japonlar açısından Hristiyanlığın hangi yönlerinin anlaşılabilir, çelişkili olduğu ve ülkenin güvenliğini ve birliğini hangi yönlerden tehdit ettiği konusu incelenmiştir.

ABSTRACT

Christianity aroused fear, anger and suspicion in Japanese society due to the prohibitions and punishments imposed for more than two hundred and fifty years starting from the Tokugawa Period (1603-1868). This historical process experienced by the Japanese is reflected in the works of scholars. These works formed the conceptual basis of anti-Christianity. The opposition continued during the Meiji Period, when the country's interaction with the West increased, and Japanese scholars wrote works containing their views that Christianity was a threat to the country. One of these is *Benmō* (弁妄), written in 1873 by Yasui Sokken (1799-1876), a Confucian scholar who lived at the end of the Tokugawa Period and witnessed the Meiji Restoration. In this article, from the sample of Sokken's *Benmō* work, in the early years of the Meiji Period, the issues of which aspects of Christianity were incomprehensible and contradictory for the Japanese and which threatened the unity and security of the country were examined.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1519510>

Atf/Cite as: Devci, H. (2024).Japonya'da hristiyanlık karşıtlığı ve Yasui Sokken'in *Benmō* (弁妄)eseri (1873). *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, Türkiye-Japonya Diplomatik İlişkilerinin 100.Yılı Özel Sayısı*, 35-50.

Giriş

Japonya’da Tokugawa Dönemi (1603-1868)’nden itibaren iki yüz elli yılı aşkın bir süre uygulanan yasaklar ve cezalardan dolayı, Hristiyanlık Japon toplumunda korku, öfke ve şüphe uyandırmıştır. Japonların tecrübe ettiği bu tarihi süreç, Japon bilginlerin eserlerine yansımıştır. Bu eserler Japonya’da Hristiyanlık karşıtlığının teorik zeminini oluşturmuştur. Tokugawa’dan beri süregelen karşıtlığı 1868’de kurulan Meiji Hükümeti de devam ettirmiştir.

“Hristiyanlık adı verilen kötü din’ katı bir şekilde yasaktır. Şüpheli kişiler, gerekli mercilere ibbar edilecek ve ibbar edenler ödüllendirilecektir (Cary, 1909, s. 66).”

Bu yasak gereği Hristiyanlığa ilgi duyanlar ve misyonerlere yardım edenler tutuklanarak cezalandırılmıştır. Meiji Hükümeti, kurulduğu dönemde Nagazaki’deki dört bine yakın Katolik Hristiyanı sürgüne göndermiştir. (Annual Report of ABCFM, Proposed Occupation Of Japan, 1869, s. xxxviii).² American Board’un Çin’deki misyoneri Henry Blodget, Japonya ziyareti esnasında bir genç Japon’un kendisine *“birkaç bin kadın ve çocuğun şehirde bir depoda bir iki gün tutulduktan sonra bir gemiye bindirilerek götürüldüğünü”* söylediğini not etmiştir (Annual Report of ABCFM, Japan Mission, 1870, ss. 81-82). 30 Haziran 1871’de yine American Board misyoner üyelerinden Orramel H. Gulick (1830-1923)’in Japonca öğretmeni Ishikawa Einosuke, evinde Kitâb-ı Mukaddes çeviri nüshaları bulunduğu gerekçesiyle Kobe’de tutuklanmıştır. Ayrıca onun Hristiyan olmayan eşi bu durumu yetkililere ihbar etmediği için tutuklanmıştır. ABD Hükümeti, Ishikawa’nın serbest bırakılmasını talep etse de Kasım 1872’de Ishikawa Kyoto’da ölmüş ve ardından eşi serbest bırakılmıştır (Annual Report of ABCFM, Japan Mission, 1871, s. 77; Cary, 1909, s. 73; Ritter, 1898, ss. 28-29).

Japonya’ya ilk gelen Protestan misyonerlerin tuttukları notlar Japonya’nın o dönemki duruma dair bilgiler içermektedir. 1870’de American Board misyoneri Daniel Crosby Greene (1843-1913) Japonya’daki bu durumu *“Hristiyanlık yasağı devam ediyor ve gittiğim her şehirde yasak levhaları var. Hristiyanlık katı bir şekilde yasak”* şeklinde ifade etmiştir (Annual Report of ABCFM, Japan Mission, 1870, 81-82). Church Mission Society³ üyesi C. T. Warren, İngilizce öğrettiği bir sınıfta *“The Christian Reader”* başlıklı ders kitabını kullandığını ve sınıftaki öğrencilerden birinin, herhangi bir sorun ile karşılaşmamak için kitabın üzerinde yazılı “Christian” kelimesini karaladığını rapor etmiştir. Ayrıca Warren, yabancılar arasında hükümetin casusları bulunduğunu, bu casusların resmî bir görevi bulunmayan ve ticaret ile uğraşmayan yabancıları takip ettiğini, misyonerlere dostça yaklaşarak onların yaptıkları ile ilgili yetkililere rapor verdiklerini not etmiştir. İngiliz diplomat Francis Otthiwell Adams (1825-1889), 23 Haziran 1868’deki Edo (Tokyo) tecrübesini kaleme aldığı *History of Japan II* başlıklı kitabında yabancı karşıtlığından dolayı Japon muhafızla birlikte sokakta yürüdüklerini aktarmıştır (Verbeck, 1883, s. 32). Bu durumdan rahatsızlığını dile getiren bir ABD’li din adamına Iwakura Tomomi (1825-1883),⁴ bunun sadece Japonya’yı ilgilendiren bir sorun olduğunu söylemiştir (Annual Report of ABCFM, Japan Mission, 1871, 75-76; Gordon, 1901, s. 5).⁵

Hristiyanlık yasağının esnetilmesine yönelik ilk adım 1873’de ülkedeki yasak levhalarının kaldırılmasıyla atılmıştır. Ancak Hristiyanlığın Japon toplumu için patolojik bir sorun olarak görülmesi, Meiji Dönemi boyunca da devam etmiş, bilginler misyonerlere ve Hristiyanlığa yönelik karşıtlıklarını eserlerinde yansıtmışlardır. Bunların ilk örneklerinden biri Yasui Sokken’in 1873’te kaleme aldığı *Benmō* (弁妄) eseridir. Bu makalede ömrünün büyük bir kısmını Tokugawa gelenekleri içinde geçiren Konfüçyüsçü bilgin Sokken’in Hristiyanlığın hangi yönlerini anlaşılabilir bulduğu ve neden ülkenin güvenliğini ve birliğini tehdit ettiği konusu sorgulanmıştır. Teolojik tartışmalara girmeden Sokken’in *Benmō* eseri örnekleminde Meiji Dönemi ilk yıllarında Japonya’da Hristiyanlığa

¹ Tokugawa Dönemi’nde barbarların dini veya kötü öğretisi anlamında *jakyō* 邪教 ya da *jahō* 邪法 kelimesi yaygın olarak kullanılmaktaydı. Deveci, 2023, s. 290

² American Board Commissioners for Foreign Missions ABCFM adıyla 1810’da ABD’de kurulan Protestan misyoner topluluğu. American Board 1869’da Japonya’ya ilk misyonerini göndermiştir.

³ 1799’da İngiltere’de kurulan misyoner topluluğu.

⁴ Tokugawa Dönemi’nin sonları ve Meiji Dönemi’nin başlarında devlet siyasetine yön veren ve Meiji Hükümeti’nin kurulmasında önemli adımlar atan siyaset adamı. Iwakura Tomomi liderliğinde kurulan Iwakura Heyeti, 23 Aralık 1871’de Japonya’dan yola çıkmış ve ABD, Avrupa ve dünyanın çeşitli yerlerine resmi ziyaretlerde bulunmuştur. Bakınız: June, 1961.

⁵ Meiji Dönemi Hristiyanlık karşıtlığı ile ilgili şu çalışmalar incelenebilir. Kiri Paramore, Anti-Christian Ideas and National Ideology: Inoue Enryō and Inoue Tetsujirō’s Mobilization of Sectarian History in Meiji Japan, 2009. Hazama Yoshihiki, Ishinki ni Okeru Han-Yasoron to Nashonarizumu, 2018.

yönelik eleştirilerin ve tepkilerin temel noktalarına ulaşmak amaçlanmıştır. Japonya’da Hristiyanlık propagandasına engel olan durumlar Batılı misyonerlerin temel meselelerindendi. Ülkedeki muhafazakâr tutumun ve şüpheli tavırların yanı sıra özellikle dine ve teolojik tartışmalara ilgisizlik bu engellerin başında gelmiştir (Deveci, 2021; Deveci, 2023, ss. 543-545). Bu oryantalist bakış açısına karşılık Yasui Sokken’in *Benmō* eseri, Japon geleneğinde yetişmiş birinin Batı kültürünü hangi yöntemle yorumladığı ve eleştirdiği konusunda bir örnek sunmaktadır.⁶

Japonya’daki Hristiyanlık karşıtlığı şüphesiz tarihi tecrübenin bir sonucudur. Bu sebeple birinci bölümde bu karşıtlığa sebep olan tarihi süreç incelenmiştir. İkinci bölümde ise Sokken’in *Benmō* eseri içeriği analiz edilmiştir.

Japonya’da Hristiyanlığa Yönelik Tepkinin Tarihi Arka Planı (1600-1867)

Japonya’da Hristiyanlık, *Societas Iesu* adlı misyoner topluluğu üyelerinden Francis Xavier’in 1549’da Kagoshima’ya gelmesiyle yayılmaya başlamıştır. Misyonerlerin Japonya’ya geldiği yıllar *Sengoku Jidai* (1467-1603) denilen iç savaş dönemi idi. Bu savaş sürecinde kendilerine güvenli yer arayan misyonerler ülkenin iç bölgelerine ulaşmaya çalışsalar da, faaliyet alanlarını Kyūshū Adası ile sınırlı tutmak zorunda kalmışlardır (Elisonas, 2008, s. 304; Norihisa, 2017, s. 26; Miyazaki, 2003, ss. 5-6).

Japonya’da Hristiyanlığın yayılmasını kolaylaştıran sebepler vardı. Misyonerler Goa’daki istasyonlarından Japonya’ya ulaştıkları için, Japonlar onların Hindistan’dan geldiğini ve Budizm’in bir mezhebini yaydığını düşünmüşlerdir. Portekizli Goa Valisi, Yamaguchi bölgesinin derebeyi Ōuchi Yoshitaka (1507-1551)’ya resmi bir mektupla birlikte saat, züccaciye ürünleri ve gözlük gibi hediyeler göndermiştir. Ōuchi Beyliği, eşyaları *Tenjiku* (天竺)’dan veya *Tenjikunin* (天竺仁)’den gelen hediyeler şeklinde kaydetmiştir. *Tenjiku*, Japonya’nın güneybatısında yer alan ve Buddha’nın doğum yeri olarak kabul edilen Hindistan topraklarına verilen addı. Ayrıca misyonerler, ilk yıllarda Hristiyanlık öğretilerini Budizm’in kavramlarını kullanarak tercüme etmişlerdir. Örneğin, cenneti Budizm’in *Jyōdo* (浄土); tek tanrıyı, Shingon mezhebindeki baş kami *Dainichi* (大日); insanın bilgisini aşan kâinat düzenini *Tendō* (天道) ile açıklamışlardır.⁷ Hristiyanlığın ülkede yayılmasını kolaylaştıran diğer bir sebep, ahiret inancıydı. İç savaş döneminde zor bir süreçten geçen Japonlar açısından, ölümden sonra cennet vaadi ümit kaynağı olmuştur. Bir başka sebep ise kitlesel din değiştirmedir. Hristiyanlığı kabul eden derebeyiler, tebaalarını Hristiyan olmaya zorlamışlar ve bölgede kitlesel kabullenme gerçekleşmiştir (Ōhashi, 2016, s.126). Toyotomi Hideyoshi’nin 1587’de getirdiği kısıtlamalara kadar, Osaka’da Hristiyanlığın yaygınlaştığı hatta İmparatorluk saray mensuplarından Hristiyanlığa hoşgörü ile bakanların bulunduğu bilinmektedir (Elison, 1988, s. 110). Dahası *Tenshō* Heyeti (*Tenshō Kenō Shisetsu*-天正遣欧使節)⁸ ve *Keichō* Heyeti (*Keichō Kenō Shisetsu*-慶長遣欧使節)⁹ Avrupa’ya gönderilmiştir. İlişkiler, Hristiyan Japonların Roma’da Papa ile görüşme olanağına sahip olacak kadar gelişmiştir (Ōhashi, 2016, s. 126).

17. yüzyılın başlarında ülkede güçlenen Tokugawa Ieyasu (1543-1616) her ne kadar Hristiyanlığı yayma faaliyetlerinden rahatsızlık duysa da¹⁰ misyonerlere nezaket göstermiş, dış ticaretin gelişmesi açısından Japon tüccarların din değiştirmesine hoşgörü ile bakmıştır (Boxer, 1967, ss.308- 309). Ticarî kazanç sebebiyle Batılı

⁶ Türkiye’de doğrudan Japonya’da Hristiyanlık konusunu tarihi, dini ve edebi açılarından değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır. Buna, Esenbel’in “*Japonya’da Hristiyanlığın Tarihi: Kabul ve Katliam*”; Kuşçulu’nun “*Japonya’da Hristiyan Misyoner Hareketleri (1542-1587)*”; Aygül’ün “*Japonya’nın Gizli Hristiyanları: Kakure Kirishitan Cemaati ve “Budist Kitabı Mukaddes”*”, Barlak’ın “*Abdurreşid İbrahim’in Japonya’da Hristiyan Misyonerliği Karşısındaki Tutumu*”; Deveci’nin “*1883 Osaka Protestan Misyonerleri Konferansı: Japonya’da Hristiyanlığın Yayılmasının Önündeki Engeller Konusu*” başlıklı eserleri emsal teşkil etmektedir (Esenbel, 1998; Kuşçulu, 2007; Aygül, 2024; Barlak, 2020; Deveci, 2021).

⁷ Ancak bu durumun karmaşaya neden olacağını düşünmüşler, daha sonra tanrıyı *Deus* şeklinde tanıtarak Budizm’den Hristiyanlığı ayırmaya çalışmışlardır. Bakınız: Racel, 2011, 43.

⁸ Hristiyan Derebeyi Ōtomo Sōrin (1530-1587) tarafından Roma’daki Papa ile görüşmek üzere gönderilen heyet. Şubat 1582’de Nagazaki’den yola çıkan heyet, 1584’te Madrid’e, 1585’te Roma’ya ulaşmıştır. 1590’da Japonya’ya dönmüştür. Bakınız: Igawa, 2020.

⁹ Sendai Derebeyi Date Masamune (1567-1636) tarafından Avrupa ile ticari ilişkileri geliştirmek üzere gönderilen heyet. Ekim 1613’te Oshika Yarımadası’ndan çıkan heyet, 1614’te Madrid’e, 1615’te Roma’ya ulaşmıştır. Eylül 1620’de ise Japonya’ya dönmüştür. Bakınız: Horie, 2021.

¹⁰ Hristiyanlara yönelik daha sıkı tedbirler Tokugawa Ieyasu’nun Edo’da (Tokyo) iktidarını kurduğu 1600lü yılların başında alındı. 1602’de Ieyasu’nun Filipinler Genel Valisine yazdığı bir mektupta misyonerlik faaliyetlerini yasaklama niyetini açıkça belirttiği bilinmektedir. Buradan Hristiyanlığın yasaklanmasının Tokugawa’nın ilk dönemlerinden itibaren yürüttüğü bir politika olduğu anlaşılmaktadır. Tokugawa, 1605’te Edo’da ve ertesi yıl Osaka’da Hristiyanlara yönelik önlemler aldı. Ōhashi, 2016, 126.

misyonerlere hoşgörü ile bakılsa da başta imparatorluk sarayı olmak üzere, Hristiyanlığın yayılmasından ve Kyūshū Adası'ndaki gelişmelerden rahatsız olan yöneticiler vardı. Hristiyanlığı yasaklayan ilk emirleri 1565'te İmparator Ogimachi (1517-1593) getirmiştir. Saray yönetimi, misyonerler Japonya'ya ayak bastığından beri onları kabul etmeyi reddetmiştir. Ülkedeki rakiplerini yenerek 1585'te *daijō daijin* (太政大臣) unvanını alarak ülkede gücünü ispatlayan Toyotomi Hideyoshi (1536-1598) de 1587'de Hristiyanlığa yönelik kısıtlamalar getirmiştir. Bu rahatsızlığın temel sebeplerinden biri Hristiyanlığın kendinden başka dinleri yok sayan tutumuydu. Hristiyanlığı kabul etmek demek, ülkedeki Şinto ve Budist tapınaklarının göz ardı edilmesi anlamına geliyordu. Bu durum ülkedeki düzeni bozacaktı. Daha önceki yıllarda Budizm ve Konfüçyüsçülük gibi yabancı öğretiler Japonya'da yayılmıştı. Ancak biri diğerini ortadan kaldırmamıştı. Hristiyanlığı kabul ederek diğer dinî grupları yok saymak, Japonların tecrübe etmediği bir durumdu. Diğer rahatsızlık veren durum ise misyonerlerin Japon halkını kışkırtarak ayaklanmaya teşvik etmesiydi. Bu sebeplerden dolayı Hideyoshi Hristiyanlığa kısıtlamalar getirmiş, ülkedeki dinî yapıyı tehdit etmeyenlerin, bu yapıya saygı duyanların ticaretine ve seyahatine izin vermiştir (Ōhashi, 2016, s. 126; Elison, 1988, ss. 109-110).

Bu kısıtlamalar, Tokugawa Yönetimi ile yasaklara, misyonerleri sınır dışı etmeye, Hristiyanlara yönelik cezalara dönüşmüştür. Misyonerlere ve Hristiyanlığa yönelik şüpheler 17. yüzyılın başlarında artmıştır. Japonlar, Asya'daki misyonerlik faaliyetlerinin Avrupalı ülkelerin sömürge faaliyetlerinin bir parçası olduğunun farkındaydılar (Antoni, 2016, s.38). Misyonerlerin askeri yardımlarla Nagazaki'yi istihkâma zorlaması, Batılı tüccarların Kyūshū Adası'ndaki derebeyilere silah yardımıyla bulunması, Tokugawa'yı tedirgin etmiştir. Ona göre, böyle bir durum Kyūshū Adası'nda kendisine meydan okuyan bir birlik ortaya çıkaracaktı. Ayrıca Arima Harunobu (1567-1612) gibi misyonerlerle işbirliği içinde olan derebeyilerin toprak ve gelir elde etmek için çevirdikleri entrikalar, Hristiyanların çeşitli suçlara bulaşması, Hristiyanlığın ülkede kınanması ve engel olunması gereken bir din olduğuna dair söylemleri arttırmıştır (Boxer, 1967, ss. 315-317).

Ayrıca Hristiyanlığın girişiyle mevcut sosyal düzenin bozulmasından endişe duyulmuştur. Japonya'da derebeyi-tebaası ve derebeyiler arası bir ittifak veya işbirliği kurulurken usulen bir sözleşme yapıldı. Bu usulde her iki taraf Şinto ve Budist tanrılarına yemin ettiklerine dair bir belge hazırladı. Bu belgede Japonya'daki Şinto ve Budist tanrılarının isimleri sıralanırdı. Buna karşılık Hristiyanlar, böyle bir geleneği göz ardı edeceklerdi. Hristiyanlığın yayılımını kabul etmek demek, tanrılara yemin edilerek inşa edilen sosyal düzenin bozulması anlamına gelmekteydi. Diğer sebebi ise Kyūshū Adası'ndaki derebeyilerin Hristiyanlığı kullanarak bölgede özerk bir yönetim kurma eğilimi idi. Bu, Tokugawa'nın merkezi bir yönetim kurma amaçları ile çelişmekteydi (Ōhashi, 2016, s. 127). Bu sebeplerle Tokugawa Yönetimi, 1614'te misyonerlerin sınır dışı edilmesine, Hristiyanlığın tamamen yasaklanmasına ve tüm kiliselerin kapatılmasına dair emir yayımladı. Bu emirde yabancıların kötü öğretileri ülkede yayarak kuralları yok saydıkları, ülkeyi ele geçirecekleri, böyle bir durumun bir felaket olacağı ve Hristiyanlığın yok edilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Boxer, 1967, ss. 317-318; Ōhashi, 2016, s. 128). Misyoner kayıtlarında Ocak 1614'te dönemin Hristiyan nüfusu 700,000 şeklinde geçmesine rağmen, günümüzde bu sayının abartılı olduğunu düşünülmektedir. Araştırmacılar, 17. yüzyılın başlarında Hristiyan Japonların nüfusunun 300.000 civarında olduğu konusunda hem fikirdedirler. Bu dönemde Japonların toplam nüfusunun 15.000.000 olduğu tahmin edilmektedir. Buna göre Hristiyanların genel nüfusu oranı %2'yd. Bu Hristiyan nüfus Kyūshū'nun kuzeybatısında yoğunlaşmıştı (Ōhashi, 2016, s.125; Boxer, 1967, ss. 320-323).

1614'ten itibaren Hristiyanlığı ülkeden çıkartmak için çeşitli uygulamalar yapıldı. Hristiyanlığa dair resim ve unsurlar kaldırıldı, misyonerlerin bütün resmi mülkiyetleri ellerinden alındı, kiliseler yıkıldı, misyonerler ülkeden kovuldu. Hristiyanların toplu şekilde hareket etmeleri, gösteriler ve törenler düzenlemeleri yasaklandı. Kyūshū'daki Hristiyan Japonlara uygulanan işkencelerin ardından onlar ya dinlerinden döndüler ya saklandılar ya da ülkenin çeşitli bölgelerine dağıldılar (Boxer, 1967, ss. 327-331, ss. 357- 361, s. 389). Tokugawa Yönetimi'nin ülkeden Hristiyanlığın etkisini ortadan kaldırmaya yönelik faaliyetleri 1630'da ilan ettiği emirlerle arttı. 1630'da Batı dillerinde yazılmış kitapların ithal edilmesini yasaklayan bir ferman yayımlandı. 1633 ile 1636 yılları arasında, Japon gemilerinin deniz aşırı yerlere yelken açmasını yasaklayan fermanlar yayımlandı. Ayrıca yurtdışında yaşayan Japonların ülkeye dönmeleri de yasaklandı (Blusse, 2003, s. 24).

Hristiyanlara yönelik yasaklar, 1637'deki Shimabara-Amakura Ayaklaması'ndan sonra ciddi boyutlara ulaştı. Shimabara ve Amakusa'da yaklaşık 30,000 Hristiyan Japon, Amakusa Shirō (1621-1638) adında 15 yaşındaki bir genç samuray liderliğinde silahlı bir ayaklanma başlattı. Bu ayaklanmanın iki sebebi vardı. İlki Hristiyanlık yasağı, diğeri ise derebeyilerin katı yönetimi idi. Ülkede Hristiyanlara uygulanan yasak ve işkenceler ile ülkedeki kıtlık ve

derebeylerin katı yönetimi Japonları zor durumda bırakmıştı. Onlar, bu zor günleri yaşamalarının sebebinin Hristiyanlığı terk etmeleri olduğunu düşündüler ve ayaklanma çıkardılar. Bu ayaklanmadan sonra derebeyleri, Hristiyanlığı topraklarında temizlemek için kararlı adımlar attılar (Öhashi, 2016, s. 128). 4 Ağustos 1639'da, ülkeye Batılı gemilerin girişini yasaklayan emir çıkarıldı. Bu emre uymayanların başlarının kesileceği konusunda uyarılar yapıldı (Blusse, 2003, s. 27). 6 Temmuz 1640'da Portekizliler, Macao'daki ekonomik varlığını tehdit eden yasaklara itiraz etmek için geldiğinde gemideki herkes tutuklandı ve 61 Portekizli öldürüldü (Hageman, 1942, s. 154).

Shūmon Aratame (宗門改) ve Inouye Chikugo no kami Masashige (1585-1661)

1639'dan itibaren uygulanan tedbirler, Hristiyanlık ve Batı ile olan etkileşimi en aza indirmiştir. 1640'da *Shūmon aratame* (宗門改) adı verilen politika geliştirildi. Bu, halkın dini inançlarını ve nüfusu kontrol etmek, Hristiyanlığın ülkeden izini silmek için oluşturulmuş, ülkede 1873'e kadar uygulanmıştır (Suzuki, 2017, ss. 48-49) 1640'tan itibaren *Shūmon aratameyi* icra etmek için Inouye Chikugo no kami Masashige (1585-1662) görevlendirilmiştir. Inouye'nin öncelikli amacı, misyonerlerin ülkeye girişini önlemektir. Çünkü Hristiyanlara umut veren ilişki ağı ortadan kaldırılmalıydı. Gemileri denetlemek için Kyūshū'nun batı kıyısı boyunca inşa edilen 23 gözetleme istasyonu sayesinde kıyıya uğrayan gemilerin denetimleri yapıldı. Bu istasyonlarda yabancı gemilerin gelişini bildiren gözlemciler vardı. Onlar, gemi kıyıya geldiğinde inceleme yapıp rapor yazıyorlardı. Ayrıca gemilerde Hristiyanlığa dair herhangi bir kitap veya yazı olup olmadığını kontrol ediyorlardı. Bulduğunda derhal yetkililere haber veriyorlardı. Diğer tarafından Hristiyanlık ile ilişkinin tamamen kesilmesi için Japonların ülke dışına çıkmasına izin verilmedi (Hageman, 1942, 155-156; Kinoshita, 1998).

Ülkedeki mevcut Hristiyanları tespit etmek için *fumi-e* (踏絵) adı verilen uygulama geliştirildi. *Fumi-e* Meryem ve İsa'nın resimlerinin bulunduğu plakları ayaklar altına alma töreniydi. Bu, *Shūmon aratame*'nin önemli bir kısmını oluşturuyordu. Tören, sıradan halk için tapınakta, köyün beyi için ise yöneticisi huzurunda yapıldı. Askerlere ise kalelerde uygulandı. Aileler beş kişilik gruplar halinde *fumi-e* törenine çağrıldı, her bir aile üyesinin Meryem ve İsa'nın resimlerinin bulunduğu plaklara ayak basması emredildi. Görevliler, herhangi bir tereddüt belirtisi olup olmadığını görmek için uygulamayı yakından izledi. Hristiyanlığa dair eşyaların ve kitapların evin gizli bölmelerine yerleştirildiği şüphesiyle ev aramaları yapıldı. Ayrıca mezarlar açıldı ve cesetlerin üzerinde Hristiyanlığa dair bir şey olup olmadığına bakıldı (Hageman, 1942, s.157)

Inouye açısından Hristiyanlık'tan dönmüş bir Japon, ölü bir Hristiyan'dan öncelikliydi. Bu sebeple O, çeşitli işkencelerle Hristiyanları dinden döndürmeye çalışmıştır. Ayrıca Hristiyanlara yapılan zulüm karşısında tanrıların onları kurtarmak için hiçbir şey yapmadığı söylenerek Hristiyanlığın gerçek bir din olmadığını iddia etmiştir (Hageman, 1942, ss.157-159). Bunun karşısında misyonerler, tanrının her daim kendisine inananlarla birlikte olduğuna dair öğütler yazmışlardır.¹¹ Yaptıklarıyla başarılı olduğunu düşünen Inouye, 1657'de Nagazaki'nin Kori kırsal bölgesinde ortaya çıkan ayaklanmayla Hristiyanlığın henüz ülkeden temizlenmediğine şahit olmuştur. Inouye, 1658'de görevinden ayrılmış ve yerini Hojo Awa no Kami'ye bırakmıştır. Inouye, görevinin sonunda 1658'de *Kiristo-ki* (契利斯督記)'yi yazmıştır (Hageman, 1942, s. 27). Inouye bu eserini, görevleri Hristiyanlığın ülkeye girişini engellemek ve Hristiyanları tutuklamak olan çalışanlara rehber niteliğinde hazırlamıştır. Bu eserde 19 yıllık süreçte Hristiyanlığı ülkeden kovma yöntemlerinin ayrıntıları titizlikle aktarılmıştır. Hristiyanlığın girişini engellemek için Çin ticaret gemilerinin denetiminden, Hristiyanları tespit etmeye yönelik yöntemlerden, Hristiyanlığın yayıldığı yerlerin listesinden, son misyonerlerin akıbetinden, bazı misyonerlerin inançlarından vazgeçmeye nasıl ikna edildiğinden ve Hristiyan öğretisinin özetinden bahsedilmiştir (Latourette, 1941, 88-89). Ayrıca eserde görevlilerin yeminleri, Kyūshū Adası'ndaki nöbet istasyonlarının listesi, Hristiyanları ihbar edenlere verilen ödül listesi yer almaktadır. Bu açıdan eser, 17. yy'da Japonya'da Hristiyanlık tarihi için temel kaynak niteliğindedir (Boxer, 1967, s. 337).

¹¹ Misyonerler, *The Exhortations to Martyrdom* (Mazlumlara Tavsiyeler) başlıklı yazılarla, Hristiyan Japonları teselli etmeyi amaçlamışlardır. Bu yazılarda tanrının Hristiyanlara zulmedilmesine neden izin verdiğini, zulüm edenleri neden cezalandırmadığını, ne kadar işkence altında bile olsalar İsa'yı inkâr etmenin büyük günah olduğunu, işkenceler altında ölenleri cennetle şerefleeneceğini anlatmışlardır. İşkenceler ne kadar şiddetli olursa olsun cehennemdeki acının daha büyük olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca şehitlik mertebesine ulaştırarak eylem ve davranışları sıralamışlardır. Bunlardan bazıları; Hristiyanlığı yaymak, misyonerleri korumak, işkenceye uğrayanlara yardım etmek, kamilerin ve hotokelerin önünde diz çökmeyi reddetmekti. Boxer, 1967, 341-342

Bu tarihi tecrübe, Japon bilginlerin eserlerine yansımıştır. Eserler Hristiyanlık karşıtlığının teorik zeminini oluşturmuştur. Bu eserlerde Hristiyanlığın ülkedeki düzeni ve güvenliği tehdit eden yönlerine dikkat çeken ifadeler ve içerdiği çelişkiler yer almaktadır. Ayrıca bu eserlerde Hristiyanlığı yaymanın, Batılı ülkelerin savaşırsız bir şekilde bölgeleri işgal politikası olduğuna dair bir farkındalık mevcuttur. Tokugawa Dönemi'nden Hristiyanlık karşıtlığının yansıdığı başlıca eserler kronolojik olarak şu şekildedir: Fucan Fabian (1565-1621)'nin 1620'de yazdığı *Ha Daisu* (破提字子); 1658'de Inoue Chikugo no kami Masashige (1585-1662)'nin rehber niteliğinde hazırladığı *Kiristo-ki* (契利斯督記); Arai Hakuseki'nin 1715'te yazdığı *Seiyōkibun* (西洋紀聞); Tadano Makuzu (1763-1825)'nin 19. yüzyılın başlarında yazdığı *Kirishitan-kō* (キリシタン考); Aizawa Seishisai (1872-1863)'nin 1825'te yazdığı *Shinron* (新論) eserleri'dir (Orii, 2019; Schrimpf 2008; Gramlich-Oka, 2004; Devenci, 2023). Ayrıca Meiji Dönemi'nin ilk yıllarında Budist din adamları da Hristiyanlığın argümanlarına karşılık vermişlerdir. Bu kişilere “hurafeleri, kötülüğü defeden Budist din adamları” manasında *Bajasō* (破邪僧) adı verilmiştir. Bu karşıtlıkta öne çıkan din adamı Higuchi Ryūon (1800-1885)'dir (Hazama, 2023).

Yasui Sokken (1799-1876) ve *Benmō*'nun İçeriği

Bu eserlerin bir uzantısı olan *Benmō*'yu 1873'te Yasui Sokken yazmıştır. Sokken, Obi Hanlığı'na¹² bağlı Konfüçyüsçü bilginidir. Miyazaki'de doğmuş ve Edo Dönemi'nin sonlarında yabancılara yönelik yasakların arttığı yıllarda (1789-1801) ve Meiji Restorasyonu sürecinde sadece Japonya'da değil, Qing Hanedanı (Çin) ve Joseon Hanedanı (Güney Kore) bilginleri arasında da tanınıyor ve “Japonya'nın en önde gelen bilgini” manasıyla *Nihon Zuiichi no Gakusha* (日本随一の学者) şeklinde nitelendiriliyordu. O, yalnızca Konfüçyüsçülüğe değil aynı zamanda Batı araştırmaları, tarım ve tıp konularına da ilgiliydi.¹³

Sokken, *Benmō*'yu 74 yaşında *kanbun* (漢文)¹⁴ ile yazmıştır (Katsujirō, 2009, s. 14.) *Benmō* (弁妄) kelimesi, Konfüçyüsçü bilginler tarafından herhangi bir öğretiyi ve hurafeyi eleştiren metinlerin başlığı olarak sıklıkla kullanılmıştır.¹⁵ Sokken'den önce de Konfüçyüsçü bilginler Hristiyanlığa yönelik eleştiriler getirmiştir. Ancak Sokken'in eseri, Kitab-ı Mukaddes'in Çince tercümesine¹⁶ kelimesi kelimesine aktarmalar yaparak, onun mantıksal çelişkilere işaret etmesi bakımından önemlidir. Aizan Yamaji (1866-1917)¹⁷, Sokken'i “*Hristiyanlığa ilk darbeyi vuran kişi*” şeklinde nitelendirmiştir. O, Hristiyanlığı henüz tanımadığı dönemde *Benmō*'yu okumuş, ondan çok etkilenmiştir. Ona göre bu eser, Japon düşüncesi çerçevesinde Hristiyanlığı eleştiren en bilgece eserd (Yamaji, 1999, s.75).

Eserin önemi, Shimazu Hisamitsu (Saburō) (1817-1887)'nin *Benmō*'nun önsözündeki ifadelerinden anlaşılmaktadır.

“Batı milletinin yeteneğine hayran olan hemşerilerimiz, bayranlıklarını İsa'ya inanmaya kadar götürmüşlerdir. Onlar, büyük kötülük içeren bu dinin tüm ülkeye yayılmasından yanadır. İsa'nın dininin hataları, açıklanmaya gerek kalmayacak kadar açıktır. Ancak bu dinin öğretileri o kadar çekice ve inandırıcı ki, insanlar saptırılmaya yatkındır. İşte bunlar, çürütülmeye ihtiyaç duymadıkları gerekçesiyle yalanlanmadan bırakılırsa, bu dinin mensuplarının gücü ve nüfuzu giderek artacak ve sonunda bütün dünya kavimlerini teslim alacaklardır (Sokken, 1875, preface).”

¹² Günümüzde Miyazaki'nin güney kısmını kapsamaktadır.

¹³ [知の巨人 安井息軒 – 宮崎市 安井息軒記念館・安井息軒旧宅ホームページ](http://yasuisokken.jp/) (yasuisokken.jp) (01.07.2024)

¹⁴ Han Hanedanı Dönemi Çin metinleri ve edebiyatı anlamına gelmektedir. Japonya'da Kanji adı verilen Çince ideogramların kullanıldığı metin. Bakınız: *Nihongo Daijiten*, Kodansha,1989.

¹⁵ <https://yasuisokken.jp/event/%E6%81%AF%E8%BB%92%E4%BC%9A%E8%AA%AD%E2%85%B0%E3%80%8E%E5%BC%81%E5%A6%84%E3%80%8F%E8%A9%B3%E8%A7%A3%E3%83%BB-%E4%BB%A4%E5%92%8C5%E5%B9%B4%E5%BA%A6%E8%A8%98%E5%BF%B5%E9%A4%A8%E8%AC%9B%E5%BA%A7/> (01.07.2024)

¹⁶ Sokken, Batı dillerinden herhangi birini bilmediği için okuduğu Kitab-ı Mukaddes Batı dillerinden değildi. Kitab-ı Mukaddes'in ilk Japonca tercümesi Nathan Brown (1807-1886)'nin Hiragana çevirisi *Shinyakuzensho* (志無也久世無志与) ile James Curtis Hepburn'un kurduğu çeviri grubunun hazırladığı *Shinyakuzensho* (新約全書)'dur. Bu iki çeviri Nisan 1880'de yayımlandığı için Sokken'in bu çevirileri okuma imkânı bulunmamaktadır. Dolayısıyla *Benmō*'yu yazdığı süreçte eline geçen Kitab-ı Mukaddes, Çince çevirisi olması muhtemeldir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Katsujirō, 2009, 15.

¹⁷ Japon tarihçi. 1886'da vafiz olmuştur.

1873'te hükümete danışmanlık yapan Hisamatsu'ya göre Batılı öğretilerin müptelası olanlar, Konfüçyüsçülüğün değerlerini anlamıyor ve onun faydasız olduğunu düşünüyorlardı. Öyle ki onların bu hayranlığı cumhuriyet rejimini savunacak kadar ileri gitmişti. Eğer Japonlar, Hristiyanlıktan vazgeçmezlerse anne-babasız ve efendisiz kalacaklardı (Yamaji, 1999, s.76). Bu nedenle “*bu dinin sapteliğini ortaya çıkarmak için vakit kaybedilmemeliydi.*” O, Japonların zihinlerinde Hristiyanlığın etkisini dağıtacağını düşünerek Sokken'in eserini övmüştür. Bu kitabı yazan Yasui'yi *doyūsha* (同憂者) ifadesini kullanarak onu “ülkesi için kaygılanan bir vatansever” şeklinde nitelendirmiştir (Sokken, 1875, preface). Hisamatsu, bu eseri halkın okuması için Japonca'ya çevrilmesini önermiştir. Böylece *Benmō wakai* (弁妄和解) başlığı ile Japonca'ya tercüme edilmiştir. *Benmō*, misyonerler tarafından güçlü bir tepki olarak değerlendirilmiş, 1875'te John Harington Gubbins (1852-1929) ¹⁸ tarafından İngilizce'ye çevrilmiştir. Bu eserin İngilizce'ye çevrilmesindeki amaç, eğitimi bir Japon'un Hristiyanlığın telkin ettiği öğretilere karşılık itirazlarını göstermektir. Onlara göre bu eser Japonların Hristiyanlığı kabul etmesinin önünde duran engellere ışık tutabilirdi (Sokken, 1875, preface). Aynı yıl The Japan Weekly Mail dergisinde İngilizcesi yayımlanmıştır (Paramore, 2009, s.121). Dünya çapında dergiyi takip edenler tarafından okunmuş, yaygınlaşmıştır. Sokken'in bu esere yönelik ilk eleştiriler ise 1881'de Hristiyan din adamı Hiraiwa Yoshiyasu (1857-1933) tarafından *Benmō Hihyō* (Benmō Eleştirisi/ 弁妄批評) başlığı ile *Rikugō Zasshi* dergisinde yayımlanmıştır. ¹⁹

Sokken, *Benmō*'yu yazma niyetini birinci bölümde şu şekilde ifade etmiştir:

“*Batı kitabının çelişkileri korkunç ve dayanıksızdır. Onun argümanları yetersiz ve herhangi bir çürütmeye bile ihtiyaç duymamaktadır. Fakat cabil halk bu kitaba inanıyor ve ölene kadar inançlarını sürdürüyorlar. Bu durum karmaşanın kaynağıdır* (Sokken, 1875, s.1)”

Böyle bir tehdit karşısında, Hristiyanlığın içerdiği çelişkileri anlatmanın elzem olduğunu düşünmüştür. Sokken, Kitab-ı Mukaddes'i “asılsız, temelsiz, uydurmaca” anlamına gelen *benmō fukei* (妄誕不經) kelimesiyle nitelendirmiştir (Katsujirō, 2009, s.15).

Benmō'nun birinci bölümde Kitab-ı Mukaddes'teki evrenin yaradılışı, Nuh Tufanı ve ahiret yaşamı ile ilgili eleştirilerini yazmıştır. İkinci bölümde Konfüçyanizm'in evrenin düzeni için gerekliliği, atalara itaat ve saygının önemi ve Hristiyanlığın, bu öğreti ile uzlaşamaz olduğunu anlatmıştır. Ayrıca yine bu bölümde İsa'nın insanlığı kurtaracağına dair iddialarını inandırıcı bulmadığını açıklamıştır. Üçüncü bölümde İsa'nın ölümüne değinmiş, ölümü hakkındaki hikâyeleri inandırıcı bulmadığını ayrıntılı bir şekilde anlatmıştır. Dördüncü bölümde Hristiyanlığın ülke için neden tehdit oluşturduğunu, beşinci bölümde Sokken kendi dünya görüşünü açıklamıştır. Bu beş bölüme, iki ayrı bölüm eklemiştir. Ek bölümün ilki *Kishinron* (鬼神論)'da, evrenin yaradılışını mantıksal ve olgusal bir çerçevede açıklamıştır. Ek bölümün ikincisi *Yobō Seiron Kyōwa Seijisbo* (與某生論共和政事書) başlıklı bölümde, ABD ve Fransa'nın cumhuriyet rejimini analiz etmiş ve eleştirmiştir (Yamaji, 1999, s.76).

Eser Hristiyanlığın eleştirildiği ilk beş bölüm dikkate alınarak incelenmiştir. Bu beş bölüm ise iki temada kategorileştirilmiştir. Bunların ilki Sokken'in Kitab-ı Mukaddes'in içeriğindeki yaradılış, Nuh tufanı, ahiret inancına yönelik eleştirilerdir. Diğeri ise Hristiyanlığın Japonya için neden tehdit edici bir unsur olduğudur. Bu iki kategori üzerinden metin incelenmiştir.

Kitab-ı Mukaddes'in İçeriğine Getirdiği Eleştiriler

Sokken, eserindeki “dünya yönetimi açısından Konfüçyüs'ünkinden başka üstün bir öğreti yoktur” ifadesiyle (Sokken, 1875, ss. 27-29), Konfüçyüsçülüğün Japonya'nın geleceği için vazgeçilmez bir öğreti olduğunu ifade etmiştir. O, dünyada insanlar dâhil bütün varlığın kendilerine ait statüleri olduğu ve bu statülere göre hareket ettiğini düşünmüştür. Ona göre varlıkların statüleri dışında hareket etmesi, kargaşa meydana getirecektir. Örneğin, dünyanın hareketleri Güneş'e bağlıdır. Her ikisi kendine özgü bir kurala göre döner. Dünya kendi etrafında dönüşü ile gece gündüzü ortaya çıkarır. Dünya güneşin etrafında dönüşünü 365 günde tamamlar ve bir yılı oluşturur. Bu dönüşü ile dört mevsim ortaya çıkarır. Bu mevsimlerle dünyadaki hayat ve varlık var olur, olgunlaşır. Güneşin etkisinin ulaşmadığı yeryüzünde hiçbir şey meydana gelmez. Bu kâinatın düzeni ilk çağlardan

¹⁸ 1871-1908 yılları arasında Japonya'da görev yapan İngiltere elçilik görevlisi ve diplomat.

¹⁹ <https://yasuisokken.jp/event/> ; 1881 yılının Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Kasım ve Aralık sayılarında yer almıştır. Bakınız: https://crd.ndl.go.jp/reference/entry/index.php?id=1000236679&page=ref_view (16.06.2024)

beri vardır ve hiçbir şekilde değişikliğe uğramamıştır. Bu nedenle güneş yeryüzünün efendisidir ve üstün güç olarak ağaçların yeşermesini, kurumasını emreder ve dünyada bolluğa ya da kıtlığa sebep olur. Bu sebeple dünyayı yaratan güneştir. Ayrıca varlığı meydana getiren ve ona canlılık veren *kei* 氣 gücü vardır. İki türlü *kei* vardır. Güneş tarafından sağlanan *yokei* (陽氣) eril unsurları meydana getirirken, ay tarafından sağlanan *inkei* (陰氣) dişil unsurları meydana getirmektedir. Ay, kendi ışığını yayamaz, güneşten aldığı ışığı yansıtır. Dünyanın ay tarafından aydınlatılması, bir odanın ayna ile aydınlatılması gibidir. Ay, hareketleri açısından dünyaya bağlıdır. Dünyada, dişilikle ilişkili şeyler aya bağlıdır (Sokken, 1875, s.29).

Bu dünya görüşü ile Sokken, Hristiyanlığın dişilerin doğumu ve yaratılış hakkındaki öğretisini çelişkili bulmuştur.

“Yani eğer Havva yasak meyveyi yemeyeydi doğum sancularına mahkûm olmayacaktı. Doğanın baştan sona tutarlı olan genel sistemi, bize doğumun eşlik etmediği bir yaratılış olamayacağını öğretiyor. O zaman Havva yasak meyveyi yemeyeydi çocuk doğurmayacaktı. Peki, nasıl olur da tanrı, insanın kendi türünü üretemeyeceğini önceden bilerek yaratmış ve böylece kendisine hiç bitmeyen bir yaratma görevi yüklemiş olabilir?” (Sokken, 1875, ss. 2-3; Yamaji, 1999, ss. 77-78).”

Ayrıca Eski Ahit’te yer alan Havva’nın cennetten kovulması ve dişilerin doğum sancısı ile cezalandırılması hikâyesini aktararak bunu inandırıcı bulmamıştır. Eski Ahit’te Havva’nın cennetten kovulmasına neden olan olaya yer vererek, “Tanrı, yılanı yarattıktan sonra onun Havva’yı kandırmasına ve yasak meyveyi ona yedirmesine izin verdi, eğer öyleyse, kötü olan yılanı neden yarattı?” sorgulamasıyla tanrının sorun ortaya çıkaran bir varlık olarak sunulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Ona göre eğer Havva yasak meyveyi yemekle suç işlediyse bu hatanın cezalandırılması doğrudur. Bu suçun cezası olarak bütün kadınlara doğum sancısı verildiğine dair açıklamalara ise; sadece Havva’yı değil, gelecek nesildeki tüm kadınları bu suçtan dolayı doğum sancuları yaşatarak cezalandırmanın adaleti gözetmeyen bir tavır olduğu çıkarımını yapmıştır. Ayrıca evrende tüm canlıların erkek ve dişî türü vardır. Dişî hayvanlar doğum sırasında acı çekmelerini gerektirecek ne suç işlediler? şeklinde sorgulamalarıyla Hristiyanlığın tanrısının adil olmadığını dile getirmiştir (Sokken, 1875, ss. 2-3; Yamaji, 1999, ss. 77-78).

Sokken’in dile getirdiği çelişki ise evrenin ve insanın yaratılışı ile ilgiliydi. O, her şeyden önce var olan tanrının (Yehova) evreni 6 günde yarattığını, yedinci günü dinleme günü yaptığını, kendi suretinde bir Âdem adını verdiği insanı ve Âdem’in derin uykuda olduğu bir zamanda ondan bir eş yarattığını, ona Havva ismini verdiğini ve bu iki insana dünyanın hükümlerini bahşettiğini aktarır. Burada tanrının yüce ve soyutluğunun kavranabileceğini, fakat bu kadar yüce bir varlığın evrende küçük bir insanı neden kendi suretinde yarattığını sorgulamıştır. Evrende insandan daha büyük ve evrene hayat veren varlıklar olmasına rağmen, küçük bir varlık olan insanın tanrı suretinde yaratılmasını inandırıcı bulmamıştır. Üstelik Eski Ahit’te insanı topraktan yarattığına dair açıklamalarda, insanı yaratmak için yüce bir tanrının malzemeye ihtiyaç duymasını çelişkili bulmuştur. Bunun yanı sıra insandan daha büyük varlıklar olan dünyanın, güneşin, ayın ve diğer her şeyin hangi maddelerden yapıldığına dair bilgi vermemesini eleştirmiştir (Sokken, 1875, s.2).

Ayrıca, Kitab-ı Mukaddes’teki Nuh Tufanı ile ilgili çelişkileri dile getirmiştir.

“Yehova yeryüzündeki insanların kötü olduğunu düşündü, onları yarattığı için pişman oldu ve yeryüzündeki böceklerle kadar her şeyi yok etmeye karar verdi. Ancak Nuh adında bir adamın dürüstlüğünden memnun kaldı ve ona önceden büyük bir gemi inşa ettirdi. Nuh, karısını, çocuklarını ve tüm canlılardan bir çift erkek ve dişiyi yanına alarak bu gemiye bindirdi. Yeryüzü sular altında kaldı ve gemilerde kalanlar kurtuldu. Tüm canlılar öldü. Daba sonra sular çekildi ve Nuh’un üç oğlunun farklı yerlerde yaşamasına izin verildi. Yehova’nın yaptığı ne kadar korkunç bir şiddet eylemi! Dünyanın kötülüğü ne kadar büyük olursa olsun, bütün insanların bu kadar ahlaksız olması mümkün değildir. Mutlaka aralarında iyi olanlar da vardır” (Sokken, 1875, ss. 4-5). ”

Ona göre tanrı insanlara doğruyu öğretmeden, büyük-küçük suç ayrımı yapmadan, onların hazırlıksız kaldıkları bir anda, hayvanları, kuşları bile umursamadan hepsini boğdu. Nuh’a olan sevgisi nedeniyle önceden ona bir gemi yaptırdı ve böylece onun felaketten kurtulmasını sağladı. Böyle bir varlık nasıl tanrı ve evrenin hükümdarı olabilirdi? “Bütün bunlara rağmen, Yehova kibirli ve buyurgan bir tavırla şöyle diyor: Ben insanlar arasında ayırım yapmayan biriyim! Soruyorum buna kim inanır?” (Sokken, 1875, s. 5; Yamaji, 1999, ss. 77-78).” şeklinde ifadeleriyle Hristiyanlığın telkin ettiği tanrı tasvirlerini adaletsizlikle ve kötülükle ilişkilendirerek eleştirmiştir.

Sokken, Hristiyanlığın ahiret yaşamı ile ilgili iddialarını eleştirmiştir. Bu eleştirisine Konfüçyüs’ün “Yaşadığım dünyayı benüz anlayamıyorum; bir sonrakini bilmem nasıl mümkün olabilir?” sözüyle başlar. Ona göre eğer ahirette bir

yaşam mümkünse bu saf ruhun yaşamıdır. Başka türlü mümkün değildir. Çünkü insan, bilgileri sadece bedeninin deneyimine göre edinir. Tat alma, görme, işitme ve koklama eylemleriyle dış dünyaya temas eder, bu temastan gelen bilgilerine göre karar verir ve hareket eder. Öyle ki insanların rüyalarında duydukları acılar, mutluluklar ve deneyimleri bile gerçek dünyadaki deneyimleriyle ilişkilidir. Beden açısından imkânsız olan durumlar rüyalarda da temsil edilemez. İnsan öldüğünde ise bu temas ortadan kalkar. Vücut ölümcül bir şekilde yaralanırsa dış nesnelere olan ilişkisi sona erer; yani beş duyu işlevlerini kaybeder. Ruh bedenden ayrılırsa ne hazzı ne de acıyı tadar (Sokken, 1875, s.15). Bu nedenle, Sokken'e göre ahirette insanların duyularını, acılarını ve mutluluklarını yaşayacağı bir hayat mümkün değildir.

Hristiyanlığın Japonya için Tehdit Oluşturan Yönleri

Sokken'e göre, "Japonların atalarının, ebeveynlerinin, bağlı bulunduğu beyinin ve Japon imparatorlarının geçici olduğunu; asıl saygı, sevgi ve itaatin yalnızca tanrıya ve İsa'ya beslenebileceğini" telkin eden bir Hristiyanlık, Japonlar için tehdit ediciydi. Bu, ataya saygı ve bağlılık ilkesiyle kurulan hiyerarşik sosyal düzeni yıkan bir düşünceydi. Hristiyanlığa inananlar, sadece tanrıya ve İsa'ya itaat besliyorlar ve atalarına ve ebeveynlere kötülük yapmaktan, onlara başkaldırmaktan asla çekinmiyorlardı. Onlar babasına, beyine ve imparatora itaatsizce tutum takınsalar da Hristiyanlığın öğretilerine aykırı davranmıyorlardı. Bu din, Japonlar ile ebeveyni, yöneticisi, imparator arasında yabancılaşma ve ayrışma meydana getiriyordu. Bu inanç öyle bir boyuta taşınıyordu ki hiçbir ceza onlara korku vermiyor, hiçbir servetin onlar için kıymeti kalmıyordu. Gerçekçi olmayan bu din ile Japonların zihinleri yoldan çıkıyor, onlar ülkenin gerçekliklerinden uzak yaşıyorlardı. Ölümden sonraki hayatta mutluluk vaatleri, gerçek yaşamı değersiz hale getiriyor, atalara saygı ve itaati (*chūko* 忠孝) küçümsüyordu. Bu nedenle Sokken "İsa'nın öğretisi kibirli ve övünçlüdür. Hiçbir ülkenin hükümdarının otoritesine boyun eğmez. .. Korktuğum, bu dinin benimsenmesi durumunda ülkenin örf ve adetlerinin ortadan kalkması ve karışıklık çıkmasıdır (Sokken, 1875, ss.12-14, ss. 21-23)" şeklinde Hristiyanlığa tepkisini ortaya koymuştur.

Ona göre Hristiyanlığın benimsenmesi gerektiğini söyleyenler; ülkenin dağılmasını, insanımızın öldürülmesini isteyen, efendinin ve ebeveynin bir gün bile huzur içinde hak ettikleri mevkiyi yaşamalarını engellemeye çalışan adamlardır. Eğer Hristiyanlık engellenir ve yasaklanırsa, Hristiyanlar büyük bir direnç gösterecek ve yetkililere direnecektir. Bunun nedeni Hristiyanların İsa uğruna öldürüldüğünde, kendilerine cennet vaat edilmesidir. Hristiyanlığın ahiret inancı, Japonya'nın iç huzurunu tehdit eden bir unsurdur. Nitekim ahiret inancının neden tehlikeli olduğunu Batıların geçmişinden de anlaşılmaktadır. Hristiyanlık uzun yıllar Batı topraklarında kavgalara ve iç savaşlara sebep olmuştur. Bu kavgaların sebebi mezhepler arası çekişmelerdir. Çekişmeye sebep olan şey ise Hristiyanlığın içinde bazı küçük öğreti farklılıklarıdır. Bu küçük farklılıklar sebebiyle birbirlerini acımasızca yok edercesine öldürmüşlerdir. Bundan dolayı Sokken, bu dinin ülkede karışıklık çıkaracağını, ülkeyi dağılmanın eşiğine getireceğini düşünmüş ve acil önlem alınmasını istemiştir. (Sokken, 1875, s. 24).

Buna karşılık ülkenin huzuru ve düzeni için Konfüçyüsçülüğün *chū* (忠) ve *kō* (考) ilkelerinin uygulanması çağrısında bulunmuştur. O, *chūko* ilkeleriyle ülkedeki her bir bireyin dünyadaki ve toplumdaki konumunu tayin edildiğini ve insanlara konumlarına göre sorumluluk yüklenerek toplum düzeni sağlandığını düşünmüştür. Ona göre, bu ilkeler ataya, yöneticiye saygı ve bağlılığı telkin etmektedir. İnsanı annesi ve babası dünyaya getirir. İnsanın bakımı ebeveynine ve yöneticisine (beyine) aittir. İnsan dünyada bundan daha büyük bir iyilik göremez. İnsan kendisine bahsedilen bu iyiliğin karşılığını vermelidir. Devletin en yüksek ve en yüce memurlarından en alt düzey memurlarına kadar herkes *Chūko* ilkesi gereğince hareket etmelidir. Bu kuralları sadece kendi ülkenizde uygulamak yeterli değildir, tüm dünyayla ilişkilerimizde de bunlara uyulmalıdır. Bu öğretiler evrensel olarak uygulanırsa, tüm insanlar evlerinde huzur içinde yaşayacak ve herkes huzur içinde olacaktır. Bu *chūko*, yaşayan insanın uyması gereken ilkedir (Sokken, 1875, ss. 11-12).

Sonuç

Japonya'nın Batılı ülkelerle ilişkisinin bir ayağını Hristiyanlık ve Batılı misyonerler oluşturmaktadır. Japonya'da hoşgörü ile kabul edenler olsa da zamanla Hristiyanlığa tepkiler de ortaya çıkmıştır. 17. yüzyılın başlarında yoğunlaşan tepkiler, ilerleyen zamanlarda Hristiyanlara yönelik yasalara, cezalara dönüşmüştür. Bu yüzyılda Hristiyanlığın Batılıların sömürgecilik faaliyetlerinin bir uzantısı olduğuna dair bir bilinç oluşmuştur. Onların Hristiyanlıkla Japonları ayartarak ülkede ayaklanma çıkaracağından, var olan düzeni bozacağından endişe

duyulmuştur. Karşıtlık ülkenin kapılarının yeniden Batı'ya açıldığı Meiji Dönemi'nde de devam etmiştir. Meiji Dönemi Hristiyanlık yasağının esnetildiği bir dönem olsa da ülkedeki bilginler Hristiyanlığa yönelik karşıtlıklarını kaleme aldıkları eserlerinde dile getirmişlerdir. Onun ülkenin sosyal ve siyasi iklimi ile uyumlu olmadığını, ülkedeki cahil halkı ayartarak karmaşaya sebep olacağını, çelişkili bir öğreti olduğuna dair görüşlerini aktarmışlardır. Hristiyanlığı ülke için patolojik bir problem olarak görmüşlerdir.

Yasui Sokken'in *Benmō* eseri, bu karşıtlığa dikkat çekici bir örnek sunmaktadır. Sokken Konfüçyüsçü geleneğe büyümüş bir bilgindi. Çince çevirisinden okuduğu Kitabı Mukaddes'e *Benmō* eserinde eleştiriler getirmiştir. Bu, Meiji Dönemi'nde başında Hristiyanlık karşıtlığının temel noktalarını içeren bir eserdir. Sokken *Benmō*'yu, ülkede halkın Hristiyanlıkla ayartılacağı ve bu durumun gelecekte karmaşaya sebep olacağı endişesiyle yazmıştır.

Benmō'da dikkat çektiği husus, Hristiyanlığın yaratıcı tanrısının çelişkili ve adaletsiz bir tutum içinde olmasıdır. Onun bu tutumunu Havva ve Âdem'in cennetten kovulması ve Nuh Tufanı kıssasıyla açıklamıştır. Âdem ve Havva'nın cennetten kovulmasına sebep olan Havva'nın bir yılan tarafından kandırılması kıssasında, Sokken "Tanrı, yılanı yarattıktan sonra onun Havva'yı kandırmasına ve yasak meyveyi ona yedirmesine izin verdi, eğer öyleyse, kötü olan yılanı neden yarattı?" ifadesiyle tanrıyı çelişkili ve sorun üreten bir varlık olarak yorumlamıştır. Ayrıca Ona göre eğer Havva yasak meyveyi yemekle suç işlediyse bu hatanın cezalandırılması doğrudur. Fakat sadece Havva'yı değil, gelecek nesildeki tüm kadınları bu suçtan dolayı doğum sancıları yaşatarak cezalandırmanın adaleti gözetmeyen bir tavidir. Ayrıca evrende tüm canlıların erkek ve dişi türü vardır. "Dişi hayvanlar doğum sırasında acı çekmelerini gerektirecek ne suç işlediler?" şeklinde sorgulamalarıyla Hristiyanlığın tanrısının adil olmadığını dile getirmiştir. Nuh Tufanı kıssasında ise tanrının büyük-küçük suç ayrımı yapmadan, insanların hazırlıksız oldukları bir anda dünyayı sular altında bırakmıştır. Nuh'a olan sevgisinden ona bir gemi yaptırmış ve böylece onun felaketten kurtulmasını sağlamıştır. Ona göre, böyle adaletsiz tanrı nasıl evrenin hükümdarı olabilirdi? Bu şekilde Hristiyanlığın telkin ettiği tanrı tasvirlerini adaletsizlikle ilişkilendirerek eleştirmiştir.

Sokken'in dile getirdiği çelişki evrenin ve insanın yaratılışı ile ilgiliydi. Evrendeki her şeyi yaratan bir varlığın, insanı kendi suretinde yaratmasını inandırıcı bulmamıştır. Evrende insandan daha büyük ve evrene hayat veren varlıklar olmasına rağmen, tanrının insanı kendi suretinde yaratması ikna edici değildi. Ayrıca insanı topraktan yarattığına dair Eski Ahit'te bilgi bulunmasına rağmen, evrendeki diğer varlıkları hangi maddeden yaptığını açıklanmamasını eleştirmiştir. Sokken, ayrıca ölümden sonraki ahiret yaşamının mümkün olamayacağını açıklamıştır. Ona göre, yaşam insanların duyuları ve deneyimlerine bağlıdır. Duyuların ve deneyimlerin bulunmadığı bir ortamda bir yaşamdan bahsedilemez. Bu sebeple Sokken'e göre ahirette insanların duyularını, acılarını ve mutluluklarını yaşayacağı bir yaşam mümkün değildir.

Sokken'in özellikle vurguladığı husus, Hristiyanlığın ülkedeki siyasi ve sosyal düzeni tehdit etmesiydi. Sokken'e göre, Hristiyanlığın "Japonların atalarının, ebeveynlerinin, bağlı bulunduğu beyinin ve Japon imparatorlarının geçici olduğunu; saygının, sevginin ve itaatin yalnızca tanrıya ve İsa'ya beslenebileceğini" telkin eden öğretileri Japon toplumu için tehdit ediciydi. Bu, ataya saygı ve bağlılık ilkesiyle kurulan hiyerarşik sosyal düzeni yıkan bir düşüncedir. Ayrıca Ona göre ahiret hayatındaki mutluluk vaatleri, gerçek yaşamı değersiz hale getirmekte, atalara saygı ve itaati küçümsemektedir.

Öneriler

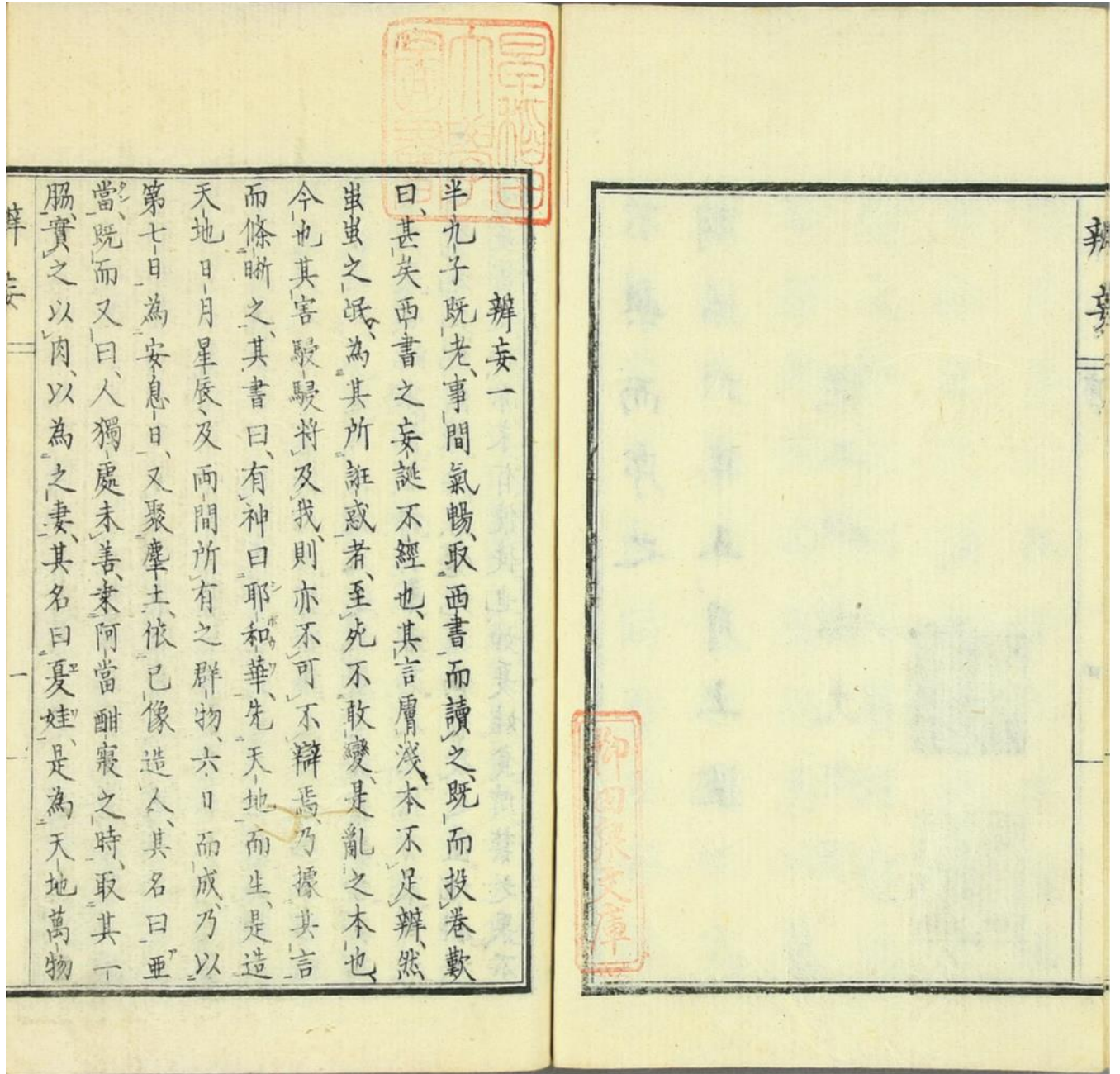
Japonya'nın Batılı ülkelerle etkileşimi ve Batılılaşma sürecinin bir ayağını Hristiyanlık oluşturmaktadır. Misyonerlerin ülkedeki faaliyetleri Hristiyanlığı yaymanın yanı sıra Batılı düşünce ve kavramların ülkeye girişinde etkili olmuştur. Bu etkileşimin tarihi, sosyal, edebiyat ve dinler tarihi alanlarında disiplinler arası çalışmalarla aydınlığa kavuşturulması, bölgeyi anlamak açısından önem arz etmektedir.

Ayrıca Japonların Batı'ya olan tepkisi ve ona karşılık muhafazakâr bir tutum geliştirmesinin sebeplerinden birisi, Hristiyanlığın ülkede yayılmasıdır. Bu noktada Hristiyanlığın Doğulu bir toplum olan Japonlar açısından tehdit oluşturduğu durumların geniş kapsamlı eserlerin içerik analizi yöntemiyle incelenerek kavramsal farklarının ortaya konması gereklidir.

Kaynakça

- Annual Report of ABCFM, Japan Mission. 1870.
- Annual Report of ABCFM, Japan Mission. 1871.
- Annual Report of ABCFM, Proposed Occupation Of Japan. 1869, xxxviii.
- Antoni, K. (2016). *Kokutai-Political Shinto From Early-Modern to Contemporary Japan*. Eberhard Karls University.
- Aygül Susuz, M. (2024). Japonya'nın Gizli Hristiyanları: Kakure Kirishitan Cemaati ve Budist Kitabı Mukaddes. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 28, 409-427.
- Barlak, H. (2020). Abdurreşid İbrahim'in Japonya'da Hristiyan Misyonerliği Karşısındaki Tutumu. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* No. 1, 188-197.
- Blusse, L. (2003). The Grand Inquisitor Inoue Chikugo no Kami Masashige, Spin Doctor of the Tokugawa Bakufu. *Bulletin of Portuguese-Japanese Studies* No. 7, 23-43.
- Boxer, C.R. (1967). *The Christian Century in Japan 1549-1650*. University of California Press.
- Cary, O. (1909). *History of Christianity in Japan*. H. Revel Company.
- Deveci, H. (2023). Japonya'da Kokutai (Milli Birlik) Fikrinin Ortaya Çıkışı ve Muhtevası. *Bilimname*, Sayı 49, 269-300.
- Deveci, H. (2021). 1883 Osaka Protestan Misyonerleri Konferansı: Japonya'da Hristiyanlığın Yayılmasının Önündeki Engeller Konusu. *Kare*, Sayı 12, 104-134.
- Deveci, H. (2023). Japonya Hristiyan Bir Ülke Olacak mı? Tartışmaları: Rus-Japon Sürecinin The Japan Evangelist, Kirisutokyō Sekai, Shinjin, Rikugō Zasshi Dergilerine Yansımaları (1902-1909). *Tarih İncelemeleri Dergisi* Sayı 38. 523-556.
- Elison, G. (1988). *Deus Destroyed: The Image of Christianity in Early Modern Japan*. Harvard University Press.
- Elisonas, J. (2008). Christianity and the Daimyo. *The Cambridge History of Japan*, Cilt 4. Ed. John Whitney Hall, James L. McClain içinde (ss. 301 – 373). Cambridge University Press.
- Esenbel, S. (1998). Japonya'da Hristiyanlığın Tarihi: Kabul ve Katliam. *Haçlı Seferleri ve XI Asırdan Günümüze Haçlı Ruhu Semineri* (ss.133-144). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Gordon, M.L. (1901). *The Story of the American Board's Mission in Japan. 1869-1899*. ABCFM.
- Gramlich-Oka, B. (2004). Kirishitan-Kō by Tadano Makuzu: A Late Tokugawa Woman's Warnings. *Bulletin of Japanese-Portuguese Studies*, No.8. 65-92.
- Hageman, E. (1942). The Persecution of the Christians in Japan in the Middle of the Seventeenth Century, *Pacific Historical Review*, No. 11, 151-160.
- Hazama, Y. (2018). Ishinki ni Okeru Han-Yasoron to Nashonarizumu. *Ajia Kirisutokyō Tagensei Kenkyūkai*, 16, 153-173.
- Hazama, Y. (2023). Meiji Shoki no Bajazō to Kirisutokyō-Higuchi Ryūon no Seisho Rikai to Sono Eikyō. *Ajia Kirisutokyō, Tagensei Kenkyūkai*, Dai 21 Go, 55-73.
- Horie H. (2021). Kechō Kenō Shisetsu Haken no Igi to Sono Kōtei ni Kansuru Suru Ikkōsatsu, *Senshū Daigaku Jinbun Kagaku Kenkyūsho Geppō*, No. 313, 45-73.
- Igawa, K. (2020). Tenshō Kenō Shisetsu no Shikagaku. *Waseda Rilas Journal*, No.8, 357-363.
- June, M.M. (1961). *The Iwakura Embassy and The Unequal Treaties, 1871-1873*. [Doctoral dissertation, The Columbia University]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Kinoshita, F. (1998). "Mortality Crises in the Tokugawa Period —A View from "Shūmon Aratame-Chō" in Northeastern Japan" *Japan Review*, No.10, 53-71.
- Koga Katsujirō (2009). Yasui Sokken no Chosaku: Yasui Sokken Kenkyū (5). *Waseda Shakai Kagaku Sōgō Kenkyū*, No. 10. 1-24.
- Kuşçulu, A. (2007). "Japonya'da Hristiyan Misyoner Hareketleri (1542-1587). *Bilimname*, 13, 139-151.

- Latourette, K.S. (1941). Reviewed Work: Kirishito-ki und Sayo-Yoroku. Japanische Dokumente zur Missionsgeschichte des 17. Jahrhunderts by Gustav Voss, Hubert Cieslik. *The Far Eastern Quarterly*, 88-90.
- Miyazaki K. (2003). Roman Catholic Mission in Pre-Modern Japan. Mark R. Mullins (Ed.), *Handbook of Christianity in Japan* içinde (ss. 1-19). Brill.
- Nibongo Daijiten*. (1989). Kodansha.
- Norihisa, S. (2017). *Nihon Kirisutokyō-shi, Nenpyō de Yomu*. Kyōbunkan.
- Ōhashi Y. (2016). 16-19 Seiki Nihon ni Okeru Kirishitan no Juyō Kinsei. *Senpuku Kokubungaku Kenkyū Shiryōkan Kiyō*, No. 12, 123-134.
- Orii, Y. (2019). The Limits of a Confrontational Approach: Fabian Fukansai's Critiques of Neo-Confucianism and Christianity. *Frontiers of Philosophy in China*, Vol. 14, 181-200.
- Paramore, K. (2009). Anti-Christian Ideas and National Ideology: Inoue Enryō and Inoue Tetsujirō's Mobilization of Sectarian History in Meiji Japan. *Sungkyun Journal of East Asian Studies*, Vol. 9 No.1, 107-144.
- Racel, M.N. (2011). *Finding Their Place in the World: Meiji Intellectuals and the Japanese Construction of an East-West Binary 1868-1912*. [Doctoral dissertation, Georgia State University]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Ritter H. (1898). *A History of Protestant Missions in Japan*. The Methodist Publishing House.
- Schrimpf, M. (2008). The Pro- and Anti-Christian Writings of Fukan Fabian (1565-1621). *Japanese Religions*, No. 33, 35-54.
- Sokken Y. (1875). *Benmō* (Trans. John Harington Gubbins). Japan Mail Office.
- Suzuki N. (2017). *Nihon Kirisutokyō-shi, Nenpyōde Yomu*. Kyōbunkan.
- Verbeck, G.F. *History of Protestant Missions in Japan*. Proceeding of the General Conferance of the Protestant Missionaries of Japan. Yokohama, April 1883.
- Yamaji, A. (1999). *Essays on the Modern Japanese Church: Christianity in Meiji Japan* (trans. Graham Squires). Ann Arbor: The University of Michigan.

Benmō'nun orijinali Japonya'nın Ulusal Kütüphanesi'nden (*Kokuritsu Kokkai Toshokan*)'dan edinilmiştir.

"BEMMO"

OR

"AN EXPOSITION OF ERROR,"

(BEING A TREATISE DIRECTED AGAINST
CHRISTIANITY)

BY

YASUI CHIUHEI,

(A Yedo Scholar)

WITH A PREFACE BY

SHIMADZU SABURO.

YOKOHAMA:
PRINTED AT THE "JAPAN MAIL" OFFICE.
1875.

Otis Cary Led.
The Materials
for the
Japan
Mission
of the
American Board
1873-1917
Vol. 1

Doshisha Üniversitesi, Teoloji Fakültesi Kütüphanesi'ndeki ABCFM misyoneri Otis Cary'nin derlediği "The Materials for the Japan Mission of the American Board 1873-1917 Vol. 1" arşiv kaynağından edinilmiştir.

EXTENDED SUMMARY

Although the Meiji Period was a period when the ban on Christianity was relaxed, scholars in the country expressed their opposition to Christianity in their works. They expressed their views that it is not compatible with the social and political climate of the country, that it will cause chaos by seducing the ignorant people in the country, and that it is a contradictory doctrine. They saw Christianity as a pathological problem for the country.

Yasui Sokken's *Benmō* provides a striking example of anti-Christianity. This work was noted as a strong reaction to Christianity in the early Meiji Period. His work was taken into consideration by Westerners, translated into English and its arguments were discussed. Yasui Sokken is a Confucian scholar and teacher affiliated with the Obi Han. He criticized the Bible, which he read in Chinese translation, with his work *Benmō*. Anti-Christianity in the work is divided into two thematically. The first of these is his criticism of the contradictions in the content of the Bible. The other is why Christianity is a threatening religion for Japanese society. In this article, from the example of Sokken's *Benmō* work, the issues of which aspects of Christianity were incomprehensible and contradictory for the Japanese in the early years of the Meiji Period and which threatened the security and unity of the country were examined.

The point he drew attention to in *Benmō* was that the god of Christianity had a contradictory and unfair attitude. He gave examples of this in the Christian story of Eve and Adam being expelled from paradise and Noah's Flood. In the story of Eve being deceived by a snake, which caused Adam and Eve to be expelled from heaven, Sokken "After creating the serpent, God allowed it to deceive Eve and make her eat the forbidden fruit. If so, why did he create the evil serpent?" He interpreted God as a contradictory and problem-producing being. Moreover, according to him, if Eve committed a crime by eating the forbidden fruit, it was right to be punished for this mistake. However, Punishing not only Eve, but all women in the next generation by making them experience birth pains for this crime, was an attitude that did not respect justice. Additionally, all living things in the universe have male and female species. What crime did female animals commit that required them to suffer during birth? He stated that the God of Christianity is not fair with his questions like this. In the story of Noah's Flood, God flooded them without making any distinction between big or small crimes, and without caring about animals or birds, at a time when they were unprepared. Because of her love for Noah, she had the ship built for Noah and thus saved him from the disaster. According to him, how could such a being be god and ruler of the universe? He criticized the depictions of God inspired by Christianity by associating them with injustice.

The other contradiction expressed by Sokken was about the creation of the universe and man. He did not find it credible that a being who created everything in the universe would create humans in his own image. Although there were beings in the universe that were larger than humans and that gave life to the universe, it was not convincing that he created humans in his own image. He also criticized the fact that although there is a statement in the Old Testament that He created man from soil, it is not explained what material he made other beings in the universe from. Sokken also explained that an afterlife after death is not possible. According to him, life depends on people's senses and experiences. It is not possible to talk about life in an environment where there are no senses and experiences. Therefore, according to Sokken, it is not possible for people to experience their senses, pain and happiness in the afterlife.

What Sokken particularly emphasized was that Christianity threatened the political and social order in the country. For this, he called for the implementation of the *chū* (忠) and *kō* (考) principles of Confucianism. He thought that with the principles of *chūkō*, the position of each individual in the world and in society was determined, and social order was ensured by assigning responsibilities to people according to their positions. These principles inculcate respect and loyalty to ancestors and rulers. According to him, a person is born by his mother and father, and his care belongs to his parents and the clan. One cannot see greater good in the world than this. A person must repay this kindness bestowed upon him. According to Sokken, doctrine of Christianity stating that "Japanese ancestors, parents, rulers and Japanese emperors are temporary; His teachings that "true respect, love and obedience can only be given to God and Jesus" were threatening to Japanese society. This was an idea that destroyed the hierarchical social order established by the principle of respect and loyalty to ancestors. Those who believed in Christianity only obeyed God and Jesus and never hesitated to do evil to their ancestors

and parents or to rebel against them. This religion created alienation and separation between the Japanese and their parents, ruler, and emperor. This belief was carried to such a level that no punishment frightened them, and no wealth had any value for them. With this unrealistic religion, the minds of the Japanese were going astray, and they were living far from the realities of the country. Promises of happiness in the afterlife devalued real life and belittled respect and obedience to ancestors. With these motives, Sokken revealed his reaction to Christianity.